

Hội chợ giống: Đẩy mạnh trao đổi giống để phát triển đa dạng hóa sinh học khu vực.

Tài liệu ECHO Châu Á

(Tổ chức quan tâm giáo dục giải quyết nạn đói)

Bản bổ sung khu vực cho Tài liệu phát triển ECHO

Số 12, Tháng 1 Năm 2012

Bởi Laura S. Meitzner Yoder, Ph.D. và Vincent Ricciardi

Giới thiệu

Nếu bạn bắt gặp một loại giống đầy hứa hẹn của một cây trồng trong khu vực mình, bạn làm thế nào để có thể giúp những nông dân khác thử nghiệm giống cây này? Nếu một nhà nông cho bạn 30 hạt giống của một giống vượt trội, bạn sẽ phân phát chúng như thế nào? Làm sao việc trao đổi hạt giống xảy ra trong và giữa các cộng đồng nơi bạn làm việc?

Trong bài viết này, chúng tôi chia sẻ về kinh nghiệm của ECHO Asia về việc tổ chức bốn hội chợ giống rất khác biệt. Chúng tôi cũng phát thảo các phần quan trọng của một hội chợ giống, để bạn có thể học được kinh nghiệm của chúng tôi khi các bạn muốn tổ chức một hội chợ như vậy.

Một hoạt động quan trọng của nhiều mạng lưới cộng tác của ECHO là giúp nông dân xác định địa điểm, thử nghiệm và phân bổ các loại giống cây giúp chúng phát triển tốt với điều kiện địa phương. Các giống và loài

có khả năng sản xuất tin cậy bằng nguồn nguyên liệu đầu vào sẵn có tại địa phương là rất cần thiết cho nông dân nhỏ lẻ. Hầu hết nông dân trong mạng lưới của ECHO đều sản xuất và dự trữ nhiều phần lớn hạt giống của họ, và một số đang trong giai đoạn chuyển đổi với việc dùng hạt giống thương mại ở một số loại cây trồng. Hiểu cách tiếp cận nguồn giống, nguồn cung và kinh nghiệm sản xuất của nông dân là yếu tố then chốt trong cải thiện hệ thống nông nghiệp địa phương.

Ngân hàng giống của ECHO [<http://www.echonet.org/content/SeedBank>, <http://asia.echonet.org/content/ECHO%20Asia%20Seed%20Bank>] giúp tăng khả năng tiếp cận với các loại giống như trên. **Hội chợ giống cũng là một lựa chọn thú vị và hiệu quả giúp nông dân trao đổi giống cây trồng địa phương**, triển lãm và chia sẻ những giống cây tốt nhất, mua và sử dụng thử những nguyên liệu mới trực tiếp từ những nông dân khác. Những sự kiện này giúp quy tụ lại người nông dân và hạt giống của họ trong một khu vực trồng trọt xác định cho những hoạt động như: trình bày về các giống cây họ trồng, trao đổi hạt giống họ thích với nhau, thảo luận những vấn đề quan trọng về hạt giống, học hỏi các phương pháp tốt để chọn và bảo quản giống. Ở một số khu vực mà nông dân đã mất khả năng tiếp cận giống địa phương, việc phục hồi và mở rộng nguồn cung giống địa phương là chìa khóa giúp người nông dân thoát khỏi vòng xoáy nợ nần và thiết lập nền an ninh lương thực cho khu vực.¹

Vào năm 2010-2011, Trung Tâm Tác Động của ECHO Châu Á² và các bên cộng tác đã thực hiện cuộc nghiên cứu hệ thống giống kéo dài ba tháng ở ba cụm làng xã tại Bắc Thái Lan và Cam-pu-chia. Tại mỗi địa điểm, cuộc nghiên cứu kết thúc với một hội chợ giống, nơi mà nông dân nhóm lại để tìm hiểu về giống cây trồng của nhau và trao đổi hạt giống với nông

dân khác. Chúng tôi cũng tổ chức một hội chợ giống thứ tư ở Ấn Độ. Những hội chợ như vậy cho chúng tôi cơ hội học hỏi thêm về cách tạo điều kiện cần thiết để nông dân trao đổi các giống rau địa phương với nhau. Trong mỗi hội chợ giống của chúng tôi, người nông dân và khách tham quan đã nhận thấy một số loài sinh vật bản địa mà họ không biết, hoặc họ cho là đã tuyệt chủng ở khu vực họ sinh sống.

Khi Tổ Chức Hội Chợ Giống

Qua những trải nghiệm của mình, chúng tôi học được nhiều phân quan trọng để tổ chức các hội chợ giống, những nét chính như sau:

1) Cộng tác với hội nông dân và lãnh đạo địa phương quyết định một số mục tiêu bước đầu cho hội chợ giống. Sau đó, hãy xem xét các địa điểm, thời gian, lời mời, và kế hoạch tổ chức sự kiện của mình có thể giúp hoàn thành các mục tiêu trên thế nào.

Một ban tổ chức địa phương sẽ xây dựng một hạt nhân chủ chốt gồm ban lãnh đạo làng xã và những người chịu trách nhiệm xung quanh đề tài này, tạo điều kiện thuận lợi cho tổ chức sự kiện. Hãy xem xét các khía cạnh sau:

- Bạn muốn gửi thông điệp quan trọng gì cho nông dân và du khách đến tham quan hội chợ? Về đa dạng sinh học khu vực, nguồn giống nông dân tự cung tự cấp, hay các đề tài khác?
- Điều kiện hiện tại của địa phương về dự trữ hạt giống và đảm bảo độ đa dạng sinh học như thế nào? Và yếu tố gì đang thúc đẩy những thay đổi trong cơ cấu nền nông nghiệp ở khu vực bạn sống? Người nông dân có những tương tác gì với ngành công nghiệp thương mại hạt giống?
- Địa phương bạn có nhu cầu về một số loại giống cây trồng đặc biệt nào đó, hay có ưu tiên gì cho giáo dục nhận thức về đa dạng sinh học không?
- Tổ chức của bạn có định dùng hội chợ giống để tìm hiểu (nghiên cứu, ghi lại, hay hoặc thu thập) những giống địa phương hiện đang trồng? Làm sao để kết hợp những điều đó vào hội chợ?
- Vai trò (nếu có) của chính quyền địa phương và các đại lý nông nghiệp trong hội chợ giống là gì? Và bạn muốn họ học từ nông dân điều gì về đa dạng sinh học và các giống địa phương khi họ tham dự hội chợ?
- Liệu các bài phát biểu, các nhóm thảo luận nhỏ, trò chơi, bài hát, kịch, các hình thức giáo dục chính thức hay không chính thức, hay những bài thuyết trình của nông dân có đáp ứng cao nhất mục tiêu chính của hội chợ không? Hãy sáng tạo!

2) Lựa chọn một diễn đàn và các thành viên.

Mỗi hội chợ được tổ chức trong một hoàn cảnh khác nhau, từ một cuộc họp của các nhân viên phi chính phủ (NGO) hoạt động về sản xuất nông nghiệp, đến các làng nông nghiệp tự cung tự cấp, và những cộng đồng liên kết với hệ thống nông nghiệp thương mại. Hội chợ giống đầu tiên được tổ chức kèm với một hội nghị phi chính phủ khu vực, còn các hội chợ kia là những sự kiện độc lập, với những yếu tố giáo dục kèm theo. Tổ chức hội chợ giống tại một

địa điểm mà người tham dự đã nhóm lại trước vì hoạt động văn hóa, tín ngưỡng hay thương mại nào khác sẽ giúp họ tiết kiệm được chi phí và thời gian để tham gia. Điều này cũng giúp xây dựng một mạng lưới trao đổi giống địa phương, bởi nông dân sau này có thể liên hệ với nhau để bổ sung nguồn hạt giống hoặc thông tin cây trồng. Nhiều phụ nữ đến tham dự và mang hạt giống đến trao đổi hơn nam giới, khả năng lớn vì hai lý do: những nghiên cứu trước đó của chúng tôi đã phỏng vấn các nhóm phụ nữ và nhấn mạnh những đóng góp quan trọng của họ vào hội chợ giống, và vì chúng tôi tổ chức các sự kiện của làng xã tại những địa điểm mà phụ nữ có thể dễ dàng đến tham dự cùng nhau.

Cần nỗ lực đảm bảo **đủ độ đa dạng** các loại hạt giống được mang đến hội chợ. **Hạt giống mang lại năng suất cao nhất và quá trình trao đổi kiến thức diễn ra khi nông dân đem hạt giống đến từ những khu vực xa xôi hơn**; nếu chỉ thu hẹp trong phạm vi hội chợ của một cụm làng xã ở sát nhau, nông dân ít khi tìm thấy những giống cây hấp dẫn so với những gì họ đã có hay đã có thể tiếp cận được. Tuy nhiên, quy tụ nhiều khách tham dự trong một khu vực lớn hơn sẽ làm tăng thêm những thách thức về vấn đề thời gian vận chuyển, chi phí, và hỗ trợ dịch thuật ngôn ngữ giữa các nhóm dân tộc khác nhau. Hãy cân nhắc những trao đổi về giống cây, vùng canh tác, hay yếu tố nào khác sẽ là giá trị nhất trong khu vực của bạn.

Mời các quan chức, cán bộ khuyến nông, và các đại diện tổ chức NGO, cho phép họ tìm hiểu về đa dạng sinh học cây trồng của nông dân địa phương. Những khách mời này khi tham dự các hội chợ giống của chúng tôi đều tỏ ra rất ngạc nhiên bởi nông dân đã mang đến đây đủ loại hạt giống khác nhau, đây là một cơ hội tuyệt vời giúp ủng hộ các chính sách và chương trình hỗ trợ chứ không làm suy giảm sự đa dạng này. Tuy nhiên, các nhà tổ chức phải đảm bảo rằng thời gian phát biểu dự kiến của khách mời không được làm lu mờ hoặc lấy đi quá nhiều thời gian từ mục tiêu chính của hội chợ, đó là: trao đổi giống và thông tin cây trồng giữa những người nông dân.

3) Xác định thời điểm thích hợp

Hội chợ giống phải được tổ chức khi nông dân có nguồn dự trữ hạt giống: sau khi thu hoạch và trước vụ mùa chính. Những cuộc thăm dò trước đó của chúng tôi vào giữa mùa gieo trồng cho thấy rất ít hạt giống được dự trữ trong nhà nông dân, do đó một hội chợ giống vào thời điểm này sẽ có ít để trao đổi. Chúng tôi cũng lên lịch tổ chức hội chợ vào những buổi sáng không trùng vào thời gian nghỉ lễ, lúc người dân trong làng có thời gian đến tham dự. Nếu bạn mong muốn có sự góp mặt của thanh thiếu niên còn đi học, phụ nữ và các nhóm dân tộc/tôn giáo khác nhau, hãy đảm bảo lên kế hoạch hội chợ vào các thời điểm những người đó có thể tham dự được.

4) Mời những người tham dự và thảo luận với họ những loại giống cần đem theo.

Chúng tôi đã mời đến những người từng tham gia phỏng vấn về hệ thống giống địa phương. Ở chỗ chúng tôi, một lượng nhỏ các hạt giống rau được cho miễn phí mà không đòi hỏi thanh toán, trả lại giống hay sản phẩm. Chúng tôi thảo luận với nông dân mục tiêu của hội chợ hạt giống, và nhấn mạnh rằng đây là thời điểm để giới thiệu và chia sẻ những giống cây trồng đặc biệt và mới lạ của họ. Chúng tôi nhắc họ hoạt động

này tập trung cụ thể vào các giống rau địa phương, chứ không phải các loại giống cây lương thực chính. Chúng tôi cũng nhấn mạnh rằng nông dân không nên mang theo hạt giống hiện đã bán trên thị trường hoặc các giống lai tạo. Mặc dù đã được giải thích như vậy, một số nông dân vẫn mang những túi ngô lai, hoặc các giống lúa địa phương đến, nhưng gần như tất cả những túi hạt giống này đều không có ai lấy, và như thường lệ lại bị bỏ lại trên những chiếc bàn trưng bày cho đến khi kết thúc hội chợ-- rõ ràng là chúng kém hấp dẫn hơn các loại đỗ và một số giống rau khác.

5) Phân phát trước túi đựng hạt giống cho nông dân bỏ vào trước khi đến hội chợ.

Lần trao đổi hạt giống đầu tiên của chúng tôi diễn ra giữa những cán bộ nông nghiệp NGO, mọi người đem hạt giống lại bằng túi lớn; sau khi mọi người nghe giới thiệu các loại giống từ những người đem tới và đăng ký lấy giống họ thích, chúng tôi chia tất cả các hạt giống đang có vào các túi nhỏ ngay tại buổi họp.. Cách này mất rất nhiều thời gian nên sau đó chúng tôi phân phát cho người dự hội chợ những túi y tế nhỏ có thể bịt kín được khi chúng tôi mời họ dự hội chợ, vậy nên họ có thể chia trước lượng hạt giống mà họ định chia sẻ tại hội chợ. Chúng tôi dán những cái mác trống trên túi để viết tên nông dân, địa chỉ, mùa/năm thu hoạch, loại hạt giống và bất kỳ đặc điểm đặc biệt nào của loại giống trong bao. Cho mỗi túi hạt giống một mã số duy nhất (dùng bút đánh dấu ghi trực tiếp lên túi) sẽ giúp việc thu thập dữ liệu hạt giống tại hội chợ sẽ dễ dàng hơn. Để đảm bảo đủ số lượng hạt giống cho một cuộc thử nghiệm, chúng tôi yêu cầu người nông dân đóng mỗi gói hạt giống tối thiểu là 20 hạt cho hạt giống lớn (như giống đậu), và một thìa cà phê cho hạt giống nhỏ. Gợi lời mời khi phân phát túi hạt giống giúp làm rõ hơn dự định tham dự của người nữ nông dân.

6) Quyết định và ghi rõ thông tin cần thu thập.

Hội chợ giống không những là cơ hội cho nông dân học hỏi lẫn nhau, mà còn tạo điều kiện cho tổ chức bạn tìm hiểu thêm về giống cây của họ, về kinh nghiệm tạo giống, và những thách thức hay hạn chế mà người nông dân phải đối mặt về nguồn cung cấp giống. Bạn còn có cơ hội lắng nghe những ưu tiên của nông dân đối về một giống cây cụ thể, và những nét độc đáo của các loại giống địa phương khác nhau. Hãy tập trung lắng nghe khi nông dân mô tả cách họ chọn và xử lý hạt giống. Trong hệ thống nông nghiệp của mình, họ có

cảm thấy nguồn giống của mình là khan hiếm và không chắc chắn, hay là dồi dào và không giới hạn?

Nếu thu thập thông tin là một trong các mục tiêu của bạn, hãy đảm bảo mục tiêu đó có thể hỗ trợ, chứ không can thiệp, vào quá trình trao đổi giống giữa nông dân. Quyết định những thông tin bạn cần, rồi đảm bảo ngay từ đầu bạn có thể thu thập và lưu trữ thông tin đó một cách có tổ chức. Xác định trước những thông tin nào bạn muốn thu thập, và phát triển một dạng văn bản hay các hình thức khác (chẳng hạn như hình ảnh người nông dân với các túi đựng giống đã đánh số, hoặc ảnh chụp cận cảnh từng nhãn bao) để ghi lại những thông tin của từng lô hạt giống người nông dân mang đến. Ghi lại tên và địa chỉ của từng nông dân

trong trường hợp ai đó muốn có thể liên hệ với họ để xin thêm hạt giống và hỏi thêm thông tin. Với mỗi túi hạt giống, cần thu thập tên cây trồng địa phương và giống, đất trồng, thời gian thu hoạch, và bất kỳ đặc điểm đặc biệt nào của giống (màu sắc khác thường, kích thước, thu hoạch sớm/muộn, độ tăng trưởng của cây lâu năm, hương vị, chất lượng bảo quản, đặc điểm chế biến, nhu cầu sản xuất, vv). **Thu thập chỉ những dữ liệu bạn cần, dùng một đơn đơn giản**; thời gian là có hạn, và một đơn quá phức tạp với những thông tin không cần thiết sẽ làm mất nhiều thời gian và có thể sẽ vô ích nếu người ta chỉ điền một phần.. Kèm theo một câu hỏi mở như "đặc điểm tốt nhất hay nét đặc biệt của giống này là gì?"

7) Quyết định bạn sẽ thu thập dữ liệu về giống cây của nông dân trước hay vào lúc bắt đầu hội chợ hạt giống.

Tổ chức của bạn có thể tổ chức những hội chợ giống này phần nào để học thêm và **thu thập thông tin** về giống cây trồng địa phương, hoặc là để phát hiện ra loại cây trồng địa phương nổi bật và độc đáo. Trong mỗi hội chợ giống của chúng tôi, công việc này tỏ ra khó khăn bởi độ đa dạng của thông tin được cung cấp và **cần thời gian dài để ghi lại những thông tin đó**. Chúng tôi giới hạn số lượng người tham gia hội chợ giống một phần vì thời gian để thu thập thông tin về từng lô hạt giống mang đến hội chợ giống là khá dài. Với khả năng đọc và viết hạn hẹp của người nông dân, chúng tôi phải nhờ nhiều trợ lý để giao tiếp bằng ngôn ngữ địa phương và ghi lại thông tin hạt giống bằng chữ quốc ngữ, công việc bắt đầu ngay khi nông dân đến với buổi họp. Thậm chí trong điều kiện làm việc có tổ chức, bảy hỗ trợ viên người địa phương phải mất hơn hai tiếng mới thu thập được thông tin cơ bản của hạt giống mà ba mươi nông dân mang đến. Thật may mắn vì chúng tôi có đồ uống phục vụ miễn phí trong suốt thời gian kéo dài khi nông dân đến và đăng kí thông tin giống.

Nếu được, chúng tôi khuyên bạn nên cố gắng thu thập một số thông tin và đến thăm một vài hộ gia đình sẽ đến dự hội chợ trước khi nó bắt đầu. Nếu không, chúng tôi thấy tốt nhất là càng nhiều hỗ trợ viên càng tốt để giúp đăng kí thông tin người tham dự khi họ đến - ít nhất là một hỗ trợ viên thu thập thông tin cho mỗi 5 nông dân bạn mời - để quá trình này được hoàn tất một cách kịp thời.. Chúng tôi cũng tổ chức **những cuộc phỏng vấn ngắn** khi nông dân ra về, để xác định xem họ thực sự đã trao đổi hạt giống họ mang đến và có giống mới đem về hay không.

Thông tin hạt giống phải được lưu giữ ít nhất ở hai nơi: trên túi hạt giống, để người nhận có thể biết được nguồn gốc của giống; và trên những phiếu dữ liệu tách biệt để làm bản lưu trữ của cơ quan chủ quản. Lưu trữ thông tin hai lần làm tăng thời gian xử lý, nên việc có một hệ thống để thúc đẩy quá trình này rất quan trọng.

8) Thành lập đơn vị hậu cần cho sự kiện.

Trước khi bắt đầu, nhân viên hội chợ cần sắp xếp sẵn đồ uống và đồ ăn nhẹ phục vụ việc đăng ký, cũng như buổi ăn trưa cùng nhau sau hội chợ với các món ăn địa phương là đề tài của cuộc trao đổi giống. Sắp xếp thứ tự các cuộc họp, cuộc thảo luận, và công việc hậu cần cho cuộc trao đổi giống đòi hỏi phải có tổ chức tốt; **có một điều phối viên người địa phương để chạy chương trình trong ngày là rất cần thiết**. Phân công trách nhiệm cụ thể (ví dụ, thu thập dữ liệu, phiên dịch ngôn ngữ địa phương, loa, và người hỗ trợ thảo luận nhóm) cho những người liên quan tới hội chợ giống sẽ giúp các sự kiện chạy trơn tru hơn. Kết hợp **các yếu tố văn hóa địa phương liên quan đến bảo tồn giống và đa dạng sinh học**, với những bài hát, phim ảnh về bảo tồn giống, về nền nông nghiệp địa phương cũng sẽ tăng sự thú vị và hiệu quả học tập của người nông dân. Các nhà tổ chức nên chú ý cách chương trình quyết định màu sắc cho hội chợ giống: một buổi họp mặt trang trọng, một cuộc họp

mang tính chất tự nguyện, hoặc một sự kiện lễ hội. Quyết định xem có nên không, và bằng cách nào, bạn có thể thêm vào các bài diễn thuyết của khách mời, bài thuyết trình của các nhóm nông dân từ các vùng khác nhau, âm nhạc hay các việc khác có thể hỗ trợ cho mục đích của bạn trong sự kiện này.

9) Lên kế hoạch cho các yếu tố giáo dục.

Một trong những mục đích chính của hội chợ chúng tôi là **thảo luận với nông dân niềm tin và kinh nghiệm của họ về bảo tồn và gieo trồng giống địa phương, và để chia sẻ với họ cách cải thiện chất lượng và tính khả thi của hạt giống họ lưu trữ**. Mỗi hội chợ bao gồm 30 phút thuyết trình có tương tác về cách chọn giống tối ưu từ cây khỏe mạnh, làm sạch và sấy khô hạt giống, và những phương pháp khác nhau cho dự trữ hạt giống. Một nhân tố quan trọng giúp nông dân thấy được giá trị của bài thuyết trình là phong cách trình bày đối thoại, xen kẽ câu hỏi về kinh nghiệm sản xuất giống địa phương và thông tin bổ xung về điều kiện bảo quản tối ưu. Chúng tôi sử dụng một bảng vài lật với các bản vẽ đơn giản để minh họa cho bài thuyết trình bằng ngôn ngữ địa phương. Làm việc này trước khi giờ nông dân thảo luận có thể mở thêm nhiều vấn đề để họ bàn luận trong nhóm của mình.

Những bài thuyết trình này đem lại câu hỏi và ý kiến phản hồi từ người nông dân, giúp đem lại cơ hội để thảo luận và làm rõ các phương pháp dự trữ giống hiện nay của họ, những gì chúng tôi đã học được trong suốt quá trình nghiên cứu để tổ chức hội chợ. Hiểu được kinh nghiệm của nông dân trong việc lưu trữ giống là mốc khởi đầu quan trọng cho những can thiệp và cải tiến sau này cho hệ thống giống địa phương, kể cả ngân hàng giống của làng xã. Ví dụ, nghiên cứu ở làng trước đó chỉ ra rằng hầu hết nông dân tránh phơi khô hạt giống của mình dưới ánh nắng mặt trời vì họ nghĩ đó là một việc có hại. Và qua cuộc thảo luận với các nhóm tập trung tại hội chợ hạt giống cho thấy dân làng làm theo quá trình khô giống qua hai bước: hạt giống vừa mới thu hoạch hay còn ướt đầu tiên được sấy khô trong một cái giỏ thấp hoặc giá đỡ trực tiếp trên lửa, và sau đó di chuyển đến một nơi mát mẻ hơn (cao hơn, hoặc nơi nào đó trong nhà) để dự trữ lâu dài. Tạo cơ hội cho nông dân chia sẻ những tìm tòi và kinh nghiệm của chính mình về dự trữ hạt giống; Ví dụ, ở Campuchia, chúng tôi được biết một số người dân lưu trữ hạt đậu thành những chiếc gói hoặc để dọc theo lan can cầu thang. Việc thay đổi nơi trữ giống liên tục giúp giảm thiểu nguy cơ côn trùng phá hoại.³

10) Các sự kiện chính: các cuộc thảo luận của nông dân và bài trình bày giống của mình

Bởi mục đích chính là trao đổi qua lại giữa nông dân với nông dân, nên họ cần phải có nhiều thời gian để thảo luận về giống cây họ mang tới. Mỗi hội chợ làm điều này một cách khác nhau. Ở một hội chợ, nông dân thảo luận về chất lượng giống của họ ở trong nhóm làng xã, và sau đó họ lựa chọn giống nổi bật để trình bày cho cả nhóm; Ở một hội chợ, nông dân thảo luận về chất lượng giống của họ ở cùng làng xã, và sau đó họ lựa chọn giống nổi bật để trình bày cho cả nhóm; Tuy nhiên, cách này chỉ tạo ra những tương tác tối thiểu giữa những

người dân không ở cùng một làng xã. Một mô hình rất thành công đã phát triển cho hội chợ giống Cam-pu-chia, ở đây các hỗ trợ viên NGO hướng dẫn một nhóm nông dân đến những ngôi làng khác xa xôi trong cuộc thảo luận kéo dài một tiếng về chủ đề dự trữ hạt giống, hệ thống giống, và giá trị của các giống địa phương:

- **Kỹ thuật dự trữ hạt giống khác nhau** mà mỗi người sử dụng hoặc nghe thấy người dân khác sử dụng, và thảo luận về trải nghiệm họ có được với kết quả của những kỹ thuật khác nhau (ưu điểm / nhược điểm)
- **Văn hóa và thói quen buôn bán, chia sẻ hạt giống** ở đơn vị làng cụ thể của nông dân và ở mạng lưới gia đình / bạn bè
- **Sự đa dạng các loại hạt giống nông dân mang tới** và tính chất đặc biệt, yêu cầu, hoặc sức chịu đựng của những loại hạt giống đó

11) Lên kế hoạch trao đổi giống.

Các cuộc thảo luận thân mật và thời gian xem hạt giống theo chương trình giúp tăng sự tương tác giữa những người nông dân. Nông dân có thể hỏi trực tiếp những nông dân khác bất kỳ câu hỏi nào về giống họ đã mang đến. Theo tập quán địa phương là chia sẻ số lượng nhỏ hạt giống không đòi hỏi thanh toán, hội chợ giống chúng tôi thực hiện trao đổi miễn phí các túi giống giữa nông dân với nhau. Để xem các ví dụ cho trao đổi hạt giống trên một quy mô lớn hơn nhiều và dùng những cách khác để giúp trao đổi, hãy đọc bài "Seedy Sundays" (Những ngày chủ nhật hạt giống) của nước Anh trên địa chỉ (<http://www.seedysunday.org/>), mạng chia sẻ hạt giống Navdanya (<http://www.navdanya.org/earth-democracy/seed-sovereignty>), và tổ chức Green Foundation làm việc với ngân hàng hạt giống cộng đồng ở Ấn Độ (<http://www.agriculturesnetwork.org/magazines/global/securing-seed-supply/community-seed-banks-for-maintaining-genetic>)

Hãy xem việc nhà tổ chức phân phát hạt giống có thể ảnh hưởng đến mức độ trao đổi giữa nông dân như thế nào. Tại một hội chợ giống, ECHO đã mang đến những hạt giống đầy hứa hẹn từ các ngân hàng hạt giống Thái Lan mà nông dân đã tìm kiếm, cùng lúc đó trao đổi giữa nông dân với nông dân đã diễn ra. Sự háo hức của nông dân khi nhận được hạt giống đóng gói (họ có thể thấy mới lạ hay giá trị hơn so với kho hạt giống của mình) có nghĩa là họ bỏ việc trao đổi hạt giống với nhau để tham gia lựa chọn những gói hạt giống từ ngân hàng hạt giống, điều này về cơ bản khiến những trao đổi ở địa phương kết thúc rất sớm. Trong các hội chợ giống tiếp theo, tất cả nông dân nhận được những "túi quà tặng" đa dạng của ngân hàng giống khi tổng kết hội chợ, do đó sự phân phát giống này không hạn chế trao đổi giữa nông dân.

12) Xử lý dữ liệu giống và theo sát các cộng đồng liên quan

Ngay khi sự kiện kết thúc, tổ chức bạn nên xem lại những ghi chép của nhân viên trong các buổi thảo luận, và thảo luận các biện pháp nâng cao chất lượng hội chợ giống tiếp theo. Các tổ chức hiện diện lâu dài tại khu vực tổ chức hội chợ có thể giúp theo sát các vấn đề, các quyết định, những mối quan tâm của nông dân hoặc những sáng kiến được đưa ra trong hội chợ. Nông dân có thể tìm ra loại giống địa phương họ muốn bảo tồn, hoặc đưa ra ý tưởng hình thành ngân hàng hạt giống cộng đồng, hay đề xuất thử nghiệm ở địa phương các giống khác nhau. Hãy hỏi những người tham dự xem họ đã trồng những hạt giống mới mà họ nhận được, họ trồng chúng thế nào, và nông dân đã học được điều gì nhất từ các hội chợ giống hay họ muốn thấy điều gì tại một sự kiện sau này.

Những lợi ích chính và kết quả của hội chợ giống gồm:

- Nông dân và các tổ chức nông nghiệp thích thú với sự kiện, và đây là cơ hội cho họ thảo luận và đánh giá việc sản xuất rau củ hiện nay.
- **Viên chức NGO và người dân có cơ hội thảo luận các vấn đề về giống địa phương** và ý tưởng về cách họ có thể cộng tác với nhau để đẩy mạnh hệ thống giống địa phương. Tổ chức địa phương cũng góp ý về những ưu tiên của họ cho ngân hàng hạt giống ECHO Châu Á
- Trong tất cả các hội chợ, ngay cả những nhân viên phát triển nông nghiệp giàu kinh nghiệm hay các quan chức chính phủ **đều ngạc nhiên bởi sự đa dạng vốn sẵn có trong các cộng đồng.**
- Hội chợ giống có thể được tổ chức với **ít chi phí thêm** nếu kết hợp với các khóa đào tạo khác hoặc những cuộc họp khác.
- Hội chợ giống cũng tạo cơ hội để nông dân thảo luận làm sao các phương pháp dự trữ giống của họ gắn liền với **cách họ tham gia vào hệ thống nông nghiệp thương mại.** Theo kinh nghiệm của chúng tôi, những nông dân chủ yếu trồng hạt giống tự dự trữ (như ở Chiang Dao, tỉnh Chiang Rai) mang đến hội chợ các loại giống rau đa dạng hơn những nông dân dễ dàng tiếp cận với hạt giống thương mại (ở Campuchia). Các nhóm thảo luận của nông dân tại hội chợ giống có thể xem xét lĩnh vực này trong sản xuất. Ví dụ, họ có thể hỏi những câu hỏi như: Nông dân chuyển đổi từ việc dùng hạt giống dự trữ tại nhà sang hạt giống mua về vào lúc nào và như thế nào? Phải chăng những giống giá trị tại địa phương không có trong nguồn hạt giống thương mại? Họ đã từng trải qua tình trạng thiếu thốn hoặc tổn thất khi trồng giống nào đó chưa? Cách thức các cộng đồng đó duy trì kho hạt giống để có sự đa dạng sinh học ích lợi trong khu vực là gì? Họ có thể thảo luận những cách tiếp cận với hạt giống thương mại họ cần dễ dàng hơn, cũng như làm cách nào họ có thể làm mạnh hơn các phương pháp dự trữ giống địa phương của mình.

ECHO rất quan tâm tới việc cùng các nhóm tổ chức lên kế hoạch cho hội chợ giống của nông dân. Hãy gửi cho chúng tôi những hiểu biết, ý tưởng và kinh nghiệm của bạn về cách thức giúp nông dân tiếp cận với giống cây trồng phát triển tốt trong điều kiện địa phương.

Để biết thêm thông tin

Hai nguồn thông tin trực tuyến thiết thực toàn diện với các sáng kiến tương tự ở châu Phi sẽ cung cấp thêm cho bạn ý tưởng về tổ chức, xúc tiến, và giúp bạn thu thập được phần lớn kiến thức có được khi tổ chức hội chợ. Ở Tanzania:

(<ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/009/ag387e/ag387e00.pdf>), nhiều hội chợ hạt giống đã được tổ chức với các nhóm nhỏ nông dân (như những người chúng tôi mô tả ở đây), cụm nhóm nông dân và hàng ngàn nông dân. Những hội chợ này gồm các bài thuyết trình của các chuyên gia nông dân đào tạo về dự trữ hạt giống, chiết xuất hạt có dầu và các chủ đề khác. Họ đề nghị hội chợ giống nên được tổ chức hàng năm, có kèm theo thành phần văn hóa-giải trí theo chủ đề đa dạng sinh học nông nghiệp để tăng thêm sự chú ý, thu hút giới trẻ và giúp người tham dự học được thông điệp quan trọng của sự kiện một cách đáng nhớ. Tài liệu này chứa các

khuyến nghị cho tiến hành hội chợ giống và ví dụ về các hình thức thu thập dữ liệu mà bạn có thể thay đổi cho phù hợp. Ở Mozambique:

(<http://www.agriculturesnetwork.org/magazines/global/women-and-food-sovereignty/save-seed>), tổ chức hợp tác xã của nông dân đã bắt đầu với một hội chợ giống chính hàng năm và bổ sung những hội chợ khu vực theo chỉ đạo của địa phương, giúp đa dạng hóa các địa điểm để đạt được sự tham gia tối đa.

Tài liệu tham khảo

Dự án FAO-linkS. Tháng Sáu năm 2006. Hội chợ đa dạng hạt giống cộng đồng ở Tanzania: Tài liệu hướng dẫn cho hội chợ giống. Báo cáo số 51.

<ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/009/ag387e/ag387e00.pdf> hoặc
<http://www.fao.org/docrep/009/ag387e/ag387e00.htm>

Bakker, Nico và Feliz Zenén Martínez Mendoza. Tháng Chín năm 2009. Nếu bạn không dự trữ giống, bạn không phải là một người nông dân thực sự. LEISA 25 (3): 20-22.

<http://www.agriculturesnetwork.org/magazines/global/women-and-food-sovereignty/save-seed>

Chú giải

¹Các Hiệp hội Phát triển Deccan ở Andhra Pradesh, Ấn Độ đã làm việc trên quy mô lớn trong nhiều thập kỷ để giúp làng xã bảo đảm an ninh lương thực ở các vùng khô hạn, phục hồi đất thoái hóa, sử dụng giống cây trồng có nguồn gốc địa phương. Ngân hàng hạt giống cộng đồng đã được tích hợp nhờ vào nỗ lực này. Để biết thêm chi tiết, xem:

<http://www.ddsindia.com/www/default.asp>

²Trung tâm tác động ECHO châu Á đã cộng tác với NEICORD (Ủy ban Cứu Trợ và Phát Triển Đông Bắc Ấn Độ) để tiến hành trao đổi hạt giống Ấn Độ. Các hội chợ hạt giống Thái Lan và Cam-pu-chia đã hợp tác với Đại học bang Pennsylvania (Mỹ), Đại học Mae Jo (Thái Lan) và Tổ chức Phát triển wholistic (Cam-pu-chia). Cây trồng được chú trọng cho nghiên cứu này chủ yếu là các loại rau nhân giống bằng hạt trong các bữa ăn chính. Điều này có nghĩa là cho phép tập trung trao đổi các loại cây trồng có giá trị dinh dưỡng, sinh thái và kinh tế cao ngoài ngũ cốc.

³ Để có thêm thông tin, xem "Cách kiểm soát Bọ cánh cứng ở đậu đơn giản nhất" trên trang web của ECHO tại địa chỉ <http://www.echo.net.org/content/100cropSeed/758>.

Tóm tắt các Hội chợ giống thực hiện bởi ECHO châu Á 2010-2011

Địa điểm	Shillong, Đông Bắc Ấn Độ	Chiang Dao, Bắc Thái Lan	Chiang Rai, Bắc Thái Lan	Svay Rieng, Cam-pu-chia
Kiểu làng xã	Cộng đồng sống biệt lập, rải rác	Nông nghiệp tự cung tự cấp là nguồn sinh kế thứ cấp; cơ hội tiếp cận đất đai mong manh.	Nông nghiệp tự cung tự cấp là nguồn sinh kế chủ yếu; cơ hội tiếp cận đất đai cao	Nông nghiệp thương mại và tự cung tự cấp là nguồn sinh kế chính
Ti lệ dự trữ hạt giống	Cao	Cao trung bình	Cao	Trung bình thấp

Thành viên	36 nhân viên phát triển nông nghiệp dự buổi họp chợ	37 nông dân (21 nữ, 16 nam, tất cả là dân tộc Darang); 29 người mang hạt giống đến (21 nữ, 8 nam).	30 nông dân (22 nữ, 8 nam), là dân tộc Lahu và Akha; tất cả 30 người đều mang hạt giống.	60 nông dân (34 nữ, 26 nam), tất cả là người dân tộc Khmer; 54 người mang hạt giống đến.
Số lượng và phạm vi địa lý của các làng đại diện	16 tổ chức khắp Đông Bắc Ấn Độ	3 làng trong phạm vi vài km	4 làng trong phạm vi vài km	11 làng trong phạm vi 50 km
Số lượng nhóm ngôn ngữ/dân tộc địa phương	12+	2	4	1
Lô giống (gói giống) nông dân mang	25 giống được mang đến với số lượng lớn	181 gói giống	274 gói giống	Xấp xỉ 350 gói giống; ít nhất 5 gói/nông dân
Thu thập thông tin các loại giống của nông dân	Không chính thức, không có hình thức chuẩn	Có hình thức chuẩn nhưng quá dài và phức tạp để sử dụng	Dùng băng ghi thông tin ngắn gọn, đơn giản hơn cho từng loại giống khi người nông dân đến đăng ký	Khi nông dân đến đăng ký, nhân viên điền 6 câu hỏi về loại hạt giống, phương pháp dự trữ, và nguồn gốc với từng lô hạt giống